

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงและจินตภาพในนวนิยาย

ชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของ พงศกร

Image Analysis of Female Protagonists and Imagery Appearing in a
Fiction Series of Sri Ayutthaya Lady Detectives by Pongsakorn

ณัฐ ไตรเลิศ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

E-mail: natwaew1988@gmail.com

Nat Taileart

Lecturer, Thai Program, Faculty of Education, Suratthani Rajabhat University

รับเข้า : 22 มิถุนายน 2566 แก้ไข : 10 กรกฎาคม 2566 ตอรับ : 11 กรกฎาคม 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิง และจินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของพงศกร เรื่อง ลายกินรี ลายราชสีห์ และลายเหมราษ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสารโดยนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ ในการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์จากตัวละครเอกหญิงทั้งหมด 4 ตัวละคร คือ พุดซ้อน ลูกจัน แสร้ง และเจ้าจอมสารภี ผลการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครพบว่า ภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาและความสามารถพบมากที่สุด คือ พบทั้ง 4 ตัวละคร รองลงมา คือ ภาพลักษณ์ด้านรูปร่างที่งดงาม พบใน 3 ตัวละคร คือ พุดซ้อน ลูกจัน และแสร้ง และภาพลักษณ์ด้านคุณธรรม พบน้อยที่สุด คือ พบใน 2 ตัวละคร คือ พุดซ้อน และลูกจัน ส่วนการวิเคราะห์จินตภาพนั้น

ผลการวิจัยพบว่า ผู้แต่งมีศิลปะในการใช้ภาษาเพื่อสร้างจินตภาพจากการมองเห็นมากที่สุด รองลงมา คือ จินตภาพจากการได้ยิน จินตภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น จินตภาพที่เกิดจากความรู้สึก จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัส จินตภาพ ที่เกิดจากการเคลื่อนไหวตามลำดับ ส่วนจินตภาพจากการรับรู้รสพบน้อยที่สุด จากการศึกษาวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิง และจินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของพงศกร พบว่า พงศกรเป็นนักเขียนที่สร้างภาพลักษณ์ให้ตัวละครเอกหญิงได้อย่างแตกต่างจากขนบของผู้หญิงในสมัยอยุธยา และเป็นนักเขียนที่มีการใช้คำเพื่อสื่อจินตภาพได้อย่างโดดเด่น

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์ จินตภาพ พงศกร

ABSTRACT

The objective of this research was to analyze the portrayal of female protagonists and imagery appearance in a fiction series of Sri Ayutthaya Lady Detectives by Pongsakorn, which includes the novels Lay Kinnaree, Lay Ratchasri, and Lay Hemmarach. This research is a documentary study that presents the findings through descriptive analysis. The analysis focused on four female protagonists: Pudson, Luk Chan, Sae, and Chao Jom Sarapee. The results indicate that all four characters are predominantly portrayed with qualities of intelligence and capability. The image of beauty is the next most common, found in three characters - Pudson, Luk Chan, and Sae-while moral virtue is the least emphasized, appearing in just two characters, Pudson and Luk Chan.

The research also revealed that the author most frequently employs visual imagery, followed by auditory imagery, olfactory imagery, imagery of sensations, tactile imagery, and imagery of movement, respectively. Taste imagery is the least found. The study concludes that Pongsakorn is a skillful writer who defies the female protagonists' traditional norms of women in the Ayutthaya period and employs language to vividly convey the imagery in the narratives.

Keywords: image, imagery, Pongsakorn

บทนำ

งานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่มีความโดดเด่นทางด้านเนื้อหาและกลวิธีการแต่งประเภทหนึ่ง คือ งานเขียนบันเทิงคดีประเภท นวนิยาย เนื่องจากมีการใช้องค์ประกอบที่เสริมสร้างปรุงแต่งให้เนื้อเรื่องมีความน่าสนใจทั้งโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ฉาก บรรยากาศ ตัวละคร และบทสนทนา และในบรรดาองค์ประกอบที่เร้าความสนใจชวนให้ผู้อ่านติดตามนั้น ตัวละครถือว่าเป็นจุดดึงดูดความสนใจผู้อ่านเป็นอย่างมาก เนื่องด้วยพฤติกรรมและการแสดงออกของตัวละคร คือ ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างปมปัญหาตลอดจนการคลี่คลายปมปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่อง ดังที่ วนิดา บำรุงไทย (2544: 13) ได้กล่าวถึงลักษณะตัวละครไว้ว่า ตัวละครเป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ หรือเป็นผู้ที่ทำให้เกิดความผันแปรหรือความขัดแย้งขึ้นทำให้การผูกเรื่องเป็นไปอย่างน่าสนใจ และนำไปสู่จุดหมายปลายทางได้ ในที่สุด การสร้างตัวละครที่ได้นั้นอิงอร สุพันธุ์วนิช (2554: 122) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้แต่งจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละคร ซึ่งภาพลักษณ์ของตัวละครที่สร้างความประทับใจ

ให้แก่ผู้อ่าน เช่น พจมาน พินิตนันท์ (สว่างวงศ์) ในนวนิยายเรื่องบ้านทรายทอง ผู้มีภาพลักษณ์เป็นหญิงสาวที่เข้มแข็งหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตน มีการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ ไว้ผมเปียและนุ่งกางเกงขาสั้น ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่สร้างความสนใจและเป็นที่จดจำสำหรับผู้อ่านมาจนถึงทุกวันนี้

นอกจากการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครให้ดึงดูดความสนใจแล้วการสร้างสรรคนวนิยายให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกคล้อยตามไปกับเนื้อเรื่องนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงเจตนารมณ์ของผู้เขียนได้ ซึ่งเรียกว่า การใช้จินตภาพในงานเขียน ดังที่ยุวพาส์ ชัยศิลป์พัฒนา (2552: 11-13) กล่าวไว้ว่า การใช้จินตภาพ คือ ภาพที่ถ่ายทอดประสบการณ์ออกมาเป็นภาพหรือการรับรู้ในมโนคติ ทำให้ผู้อ่านมองเห็นและรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ตามที่กล่าวถึงได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ความรู้สึก และการเคลื่อนไหว ดังนั้นคำทุกคำที่สามารถใช้บอกสิ่งต่าง ๆ ที่มองเห็นได้หรือบอกให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ ในมโนคติได้ถือเป็นสัญลักษณ์ (Image) ในทางวรรณคดีทั้งสิ้น ดังนั้นจินตภาพจึงเป็นศิลปะการเขียนของนักเขียนที่ใช้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนเองออกมาเป็นภาพให้ผู้อ่านได้รับรู้ ดังเช่นในงานเขียนของพงศกรที่ใช้ภาษาแสดงให้เห็นจินตภาพอย่างโดดเด่น จนทำให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้อ่านนวนิยายอย่างแพร่หลาย

พงศกร เป็นนามปากกาของนายแพทย์พงศกร จินดาวัฒนะ นักเขียนที่สร้างสรรค์ผลงานไว้อย่างโดดเด่นและต่อเนื่อง เช่น รอยไหม สาปภูษา กี่เพ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาซึ่งประกอบไปด้วยนวนิยายเรื่อง ลายกินรี ลายราชสีห์ และลายเหมราช โดยทั้งสามเรื่องนี้เป็นนวนิยายแนวสืบสวนที่มีฉากดำเนินเรื่องเกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ความน่าสนใจของนวนิยายทั้ง 3 เรื่อง ในชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของพงศกร คือ การใช้ภาพลักษณ์ของสตรีในสมัยอยุธยาเป็นตัวละครเอกสำคัญในการดำเนินเรื่อง ซึ่งภาพลักษณ์ที่พงศกรปรุงแต่งขึ้นมานั้นทำให้ผู้หญิงอยุธยาอาจดูผิดแปลกไปจากชนบทโบราณที่สตรีในสมัยอยุธยาจะมีความเก่งกล้าสามารถในการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับคดีฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในสมัยนั้นได้ ทำให้นวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก และส่งผลให้นวนิยายเรื่อง ลายกินรี ได้รับความสนใจจนนำไปผลิตเป็นละครโทรทัศน์ นอกจากนี้ผลงานประพันธ์ของพงศกรยังมีผู้สนใจนำไปศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ศรีณย์ภัทร์ บุญฮอก (2558) ได้ศึกษาข้อมูลเชิงคติชนและวิเคราะห์กลวิธีการนำข้อมูลเชิงคติชนมาประกอบสร้างเป็นนวนิยายจากผลงานของพงศกร ส่วน เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว (2559) ศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร และ รัชนิกร รัชตกรตระกูล (2561) ศึกษาการใช้วรรณคดีไทยในนวนิยายของพงศกร เป็นต้น

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์ของตัวละครที่มีความโดดเด่นและเป็นที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของนวนิยายแนวสืบสวน รวมทั้งการใช้จินตภาพที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการเล่าเรื่องได้อย่างลึกซึ้งชวนให้ผู้อ่านติดตาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยา ของ พงศกร

2. เพื่อวิเคราะห์จินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของ พงศกร

วิธีการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสารและนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ระเบียบวิธีในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษานวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของพงศกรทั้ง 3 เรื่อง คือ ลายกินรี ลายราชสีห์ และลายเหมมราช จากนั้นจึงสร้างแบบบันทึกข้อมูลเพื่อรวบรวมภาพลักษณ์ของตัวละคร ทั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเพียงภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินเรื่องทั้งหมด 4 ตัวละคร คือ พุดซ้อน ลูกจัน แสร้ง และเจ้าจอมสารภี ส่วนการรวบรวมจินตภาพนั้นผู้วิจัยเลือกจากคำที่สื่อจินตภาพในลักษณะต่าง ๆ แล้วจึงบันทึกลงในแบบบันทึกข้อมูล

ภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม
ดวงหน้ารูปไข่ของคุณหญิงแสร้งงามผุดผาด ทรงผมปีกนกนั้นดำลึกลับเป็นเงาสลวย ริมฝีปากบางสีเข้มราวกุหลาบแรกแย้ม บอกให้รู้วามารดาของออกหลวงอินทราชภักดีเป็นผู้ที่ดูแลตนเองได้ดีมาก
(ลายกินรี, 2561: 305)

ภาพที่ 1 ตัวอย่างแบบบันทึกข้อมูลภาพลักษณ์ของตัวละคร

จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัส
อากาศระอุอ้าวจนเหงื่อโซมกาย ร่างล่ำสันบนหลังม้ายังคงควบตะบึงไปข้างหน้า โดยมีหลังคาโบสถ์หลังใหญ่ที่ซ่อนตัวอยู่ในดงไม้เป็นที่ยหมาย
(ลายเหมมราช, 2560: 248)

ภาพที่ 2 ตัวอย่างแบบบันทึกข้อมูลการใช้คำที่แสดงจินตภาพ

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

2.1 การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละคร ผู้วิจัยนำภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงที่ได้มาจากแบบบันทึกข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครโดยประมวลจากแนวคิดของ ชุมสาย สุวรรณชมภู (2546) สุนทร คำยอด (2552) และพัชรวาลี จินนิกร (2559) ซึ่งปรากฏ

ภาพลักษณ์ใน 3 ลักษณะ คือ 1) ภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม 2) ภาพลักษณ์ด้านคุณธรรม
3) ภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาความสามารถ

2.2 การวิเคราะห์จินตภาพ ผู้วิจัยนำคำแสดงจินตภาพที่ได้มาจากแบบบันทึกข้อมูล
ทั้งหมด และหากมีคำที่แสดงจินตภาพซ้ำกันผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์เพียงประเด็นเดียว ในการ
วิเคราะห์คำที่แสดงจินตภาพนั้นผู้วิจัยใช้แนวคิดของ ยูวพาส์ ชัยศิลป์วัฒนา (2552) ซึ่งประกอบด้วย
1) ภาพที่เกิดจากการมองเห็น 2) ภาพที่เกิดจากการได้ยิน 3) ภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น 4) ภาพที่เกิด
จากการรับรู้อารมณ์ 5) ภาพที่เกิดจากการสัมผัส 6) ภาพที่สื่อความรู้สึก 7) ภาพที่เกิดจากการเคลื่อนไหว

3. ขั้นสรุปผลและอภิปรายผล ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปและอภิปรายผลตาม
วัตถุประสงค์ของการวิจัยในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายชุด นักสืบสตรีศรีอยุธยา

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงที่มีภาพลักษณ์ที่ชัดเจนจากนวนิยายชุดนักสืบ
สตรีศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ผู้แต่งสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงให้มีคุณลักษณะ
3 ด้าน คือ ด้านรูปโฉมที่งดงาม ด้านคุณธรรม ด้านสติปัญญาและความสามารถ

1. ภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม

รูปโฉม หมายถึง บุคลิกภาพภายนอกอันเป็นลักษณะหนึ่งของตัวละคร รูปโฉมเป็นสิ่งที่ปลูก
เร้าสัญชาตญาณทางเพศให้แก่บรรดาสัตว์โลก (رينฤทัย สัจจพันธุ์, 2545: 23-25) จากการศึกษาพบว่า
มีตัวละครเอกหญิงที่มีภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม 3 ตัวละคร กล่าวคือ พุดซ้อนเป็นผู้ที่มีความงาม
ที่ใบหน้า รูปร่าง และน้ำเสียงที่อ่อนหวาน ส่วนลูกจันเป็นผู้ที่มีความงามที่รูปร่างหน้าตาและ
กิริยามารยาท และแสร้งมีความงามที่ใบหน้า ทรงผม และริมฝีปาก ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

“ขอบใจท่านมากนะเจ้าคะ” พุดซ้อนยิ้มให้กับฝรั่งหนุ่ม เป็นรอยยิ้มที่ทำให้
โรแบร์ตถึงกับตะลึงตะลันไปชั่วขณะ ด้วยไม่เคยเห็นหญิงสาวอยุธยาคนใดจะงดงาม
อ่อนหวานเท่าแม่หญิงผู้นี้มาก่อน...เธอตอบพร้อมหันหลังกลับอย่างรวดเร็ว ทั้งให้
กรุ่นหอมของสบู่ที่อบร่ำล่อยาวลอยอยู่ในอากาศบริเวณนั้น...

(ลายกิ่นรี, 2561: 46-47)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้เขียนบรรยายถึงภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงามของพุดซ้อน คือ ความ
งดงามที่ใบหน้า รอยยิ้มของพุดซ้อนที่งดงามและอ่อนหวาน อีกทั้งกลิ่นหอมจากสบู่ที่สวมใส่ ยังเป็น
เสน่ห์ที่ดึงดูดภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมให้ผู้อื่นติดตามต้องใจ จนทำให้โรแบร์ตถึงกับตะลึงตะลันไปชั่วขณะ

2. ด้านคุณธรรม

คุณธรรม คือ สภาพคุณงามความดี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 263) คุณธรรมเป็นคุณสมบัติเฉพาะตนที่ทุกคนควรยึดถือเพื่อความภาคภูมิใจและการนับถือในตนเอง (พัชรวาลี จินนิกร, 2559: 60) ผลการศึกษาพบภาพลักษณ์ด้านคุณธรรมที่ปรากฏในตัวละครมี 3 ประการ คือ มีความกตัญญูกตเวที มีความเมตตา และมีความซื่อสัตย์ ซึ่งพบใน 2 ตัวละคร คือ พุดซ้อนและลูกจันทน์ทางด้านความกตัญญูนั้น ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครลูกจันทน์เป็นผู้มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ส่วนด้านความเมตตา นั้น ผู้แต่งสร้างให้ตัวละครพุดซ้อนเป็นผู้มีความเมตตา ถึงแม้ว่าผู้ที่มารักษาจะไม่มีเงินจ่ายแต่พุดซ้อนก็รักษาให้ด้วยความเต็มใจ และด้านความซื่อสัตย์ ผู้แต่งยังสร้างให้ตัวละครพุดซ้อนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพของตนให้การรักษาคอนไชน์ด้วยความตรงไปตรงมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“หากหล่อนตัดสินใจว่าจะอยู่ในวังต่อไปก็ยอมได้นะแม่ลูกจันทน์ ไม่จำเป็นต้องทำตามฉันทนิต เอาไหมล่ะ... ถ้าอยากจะอยู่ต่อ ฉันทจะพาหล่อนไปฝากฝังกับเสด็จกรมหลวงให้...”

“ไม่อยู่เจ้าคะ” ลูกจันทน์ตอบเด็ดเดี่ยว “การที่หลานมาอยู่ในวังก็เพื่อรับใช้คุณป้า เมื่อคุณป้าไม่อยู่เสียแล้ว หลานก็ไม่รู้ว่าจะอยู่ต่อไปเพื่ออะไร”

(ลายเหมราษ, 2560: 40)

จากตัวอย่างข้างต้นทำให้เห็นว่าภาพลักษณ์ด้านความกตัญญูกตเวทีของลูกจันทน์ คือ การดูแลปรนนิบัติผู้มีพระคุณ คือ เจ้าจอมสารภี ผู้ที่อบรมเลี้ยงดูและพาลูกจันทน์เข้ามาอยู่ในวัง เธอตัดสินใจลาออกจากวังเนื่องจากเห็นว่าเจ้าจอมสารภีไม่ได้อยู่ในวังแล้ว ตนเองจึงไม่จำเป็นต้องอยู่ในวังอีกต่อไป เพราะการที่ลูกจันทน์มาอยู่ในวังนั้นก็เพื่อมาดูแลปรนนิบัติเจ้าจอมสารภี เหตุการณ์นี้ทำให้เห็นว่าลูกจันทน์นั้นเป็นผู้หญิงที่มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

ด้านความเมตตา นั้น พุดซ้อนเป็นผู้มีความเมตตาต่อผู้อื่น ดังแสดงให้เห็นในตอนที่พุดซ้อนไปเยี่ยมนางจวงที่ป่วยด้วยอาการโลหิตเป็นพิษ เนื่องด้วยจันทน์บุตรชายของนางจวงติดคุกจึงทำให้ไม่มีคนดูแลอีกทั้งยังไม่มีเงินมารักษา พุดซ้อนจึงมีความเมตตารักษาโดยไม่รับค่ารักษา ดังข้อความว่า

“แม่นาย ฉันทยังไม่มีอัฐจะให้แม่นายเป็นค่ายา... เอาไว้ถ้าฉันทมีแรง ทำงานได้เมื่อไร จะรีบเอาอัฐไปให้ทันที”

“ไม่ต้องหรอกแม่จวง” พุดซ้อนเอ่ยด้วยน้ำเสียงมีเมตตา “ฉันทรักษามแม่จวง เพราะอยากช่วยให้หาย ไม่ได้หวังอยากได้เงินทองแม้แต่หนึ่งยอน... จจริงอยู่ที่เงินทองนั้นเป็นสิ่งจำเป็น แต่เงินทองก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่สำคัญที่สุด แม่จวงอย่าได้เป็นกังวลไปเลย คอยดูแลตัวเองให้ดีเถิด เอาไว้ยาใกล้หมดฉันทจะแวะมาตรวจดูอาการใหม่”

(ลายกินรี, 2561: 114)

ส่วนด้านความซื่อสัตย์นั้นพบว่าพุดซ้อนมีความซื่อสัตย์ต่ออาชีพหมอ ตรวจพิสูจน์อาการของคนป่วยอย่างตรงไปตรงมา ดังที่ออกหลวงอินทราชภักดีขอร้องให้พุดซ้อนบอกผลตรวจทางราชสำนักว่ากับต้นฌองจมน้ำตายเอง ไม่ได้เสียชีวิตจากการถูกฆาตกรรม แต่ด้วยจรรยาบรรณต่ออาชีพหมอทำให้พุดซ้อนไม่สามารถพูดได้ จึงเกิดความวิตกกังวล เพราะเนื่องจากกับต้นฌองเป็นกับต้นเรือสินค้า หากถูกฆ่าตายนั่นอาจทำให้บ้านเมืองต้องเดือดร้อน ดังข้อความต่อไปนี้

“อะไรนะเจ้าคะ...นี่คือเราสร้างเรื่องไปปดมาบอกใครต่อใครเชียวนะคะ ฉันทำไม่ได้หรอก...” พุดซ้อนขมวดคิ้วมุ่น “จะทำเช่นนั้นได้อย่างไร ตรวจศพพบข้อเท็จจริงอย่างไร ฉันก็ต้องบอกไปตามนั้น”

“แต่ความจริงของแม่หญิงอาจทำให้อยุธยาเดือดร้อนอย่างสาหัส” คำของออกหลวงอินทราชภักดีทำให้พุดซ้อนถึงกับนิ่งงันไป “เราจะชิงขอเป็นฝ่ายสืบคดีนี้เอง ถ้าผลออกมาว่ากะปิตันช่องจมน้ำตาย ทุกอย่างก็จะจบลงด้วยดี”

“แต่ถ้าไม่ใช่...” พุดซ้อนส่ายหน้า สีหน้าและแววตาเต็มไปด้วยความปริวิตก “นั่นหมายความว่าเรากำลังช่วยเหลือคนร้ายให้ลอยนวล และเขาอาจจะไปทำร้ายหรือฆ่าคนอื่น ๆ อีกก็ได้นะเจ้าคะ...”

(ลายกิ่นรี, 2561: 55)

3. ภาพลักษณ์ด้านมีสติปัญญาและความสามารถ

มีสติปัญญาและความสามารถ คือ ผู้ที่มีความรู้ ความคิด โดยจะแสดงออกมาทางคำพูดหรือการกระทำอันสะท้อนถึงความเป็นผู้รู้และผู้ที่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี นอกจากการเป็นผู้มีสติปัญญาและความสามารถจะทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเองว่ามีศักยภาพแล้ว ยังทำให้ผู้อื่นยอมรับและเชื่อมั่นศรัทธาในบุคคลนั้นอีกด้วย (อทิติ วลัยชูเพียร, 2555: 10) จากการศึกษาพบว่า ตัวละครเอกฝ่ายหญิงทั้ง 4 ตัวมีภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาและความสามารถ กล่าวคือ พุดซ้อนมีความสามารถในการรักษาคนไข้และมีความรู้ทางภาษาฝรั่งเศส ลูกจัน มีความสามารถในการแยกแยะกลิ่นต่าง ๆ ได้ ส่วนแสร้งนั้นมีความสามารถทางตำราพิชัยสงคราม และเจ้าจอมสารภี มีความรู้ทางด้านชนิดของผ้าในราชสำนักเป็นอย่างดี ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

“ผ้า...” เจ้าจอมสารภีจ้องหน้าหลานสาว “ผ้าอันใด”

“ผ้าลายอย่างเจ้าคะ” พุดซ้อนมีความหมายมาดบางอย่างในใจ “หลานทราบมาว่าแต่ละตำหนักใช้ลายไม่เหมือนกันใช่หรือไม่เจ้าคะ”

“ก็ทำนองนั้น” เจ้าจอมสารภีพยักหน้า “ช่างหลวงจะส่งลายตัวอย่างไปที่อินเดีย จากนั้นอินเดียจะพิมพ์ลายตามต้นแบบแล้วส่งกลับมา สุดท้ายแต่พระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานให้กับผู้ใดบ้างแต่ก็มีบางครั้งที่บางตำหนักอยากจะมีลาย

พิเศษเฉพาะของตัวเองก็กราบทูลพระเจ้าอยู่หัว ขอให้ช่างหลวงออกแบบให้ต่างหาก
ถามทำไมแม่พุดซ้อน หล่อนนี้ก็อยากจะนุ่งผ้าลายอย่างกับเขาบ้างกระนั้นหรือ”

(ลายกนรี, 2561: 68)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาและความสามารถของเจ้าจอม
สารภี คือ มีความรู้ในเรื่องลายผ้าในราชสำนัก เนื่องจากตำแหน่งเจ้าจอมนั้นทำให้เจ้าจอมสารภีได้ใช้
ชีวิตคลุกคลีในวังหลวงตั้งแต่แผ่นดินของสมเด็จพระเจ้าปราสาททองจนถึงสมัยของพระเพทราชาจึงทำ
ให้รู้ความในเรื่องผ้าในราชสำนักเป็นอย่างดี

จากการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยา นั้น ผล
การศึกษาพบว่า ผู้แต่งได้สร้างภาพลักษณ์ให้ตัวละครเอกหญิงที่ทั้ง 4 ตัวละคร มีความเด่นชัดทั้ง
ภาพลักษณ์ด้านรูปร่างหน้าตา ด้านคุณธรรม และด้านสติปัญญาความสามารถ ส่งผลให้ผู้อ่านเข้าใจ
อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้ดีและสร้างความน่าสนใจให้การดำเนินเรื่อง โดยสรุปเป็นตารางได้
ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ภาพลักษณ์ตัวละครเอกหญิง

ภาพลักษณ์ ตัวละคร	ด้านรูปร่างที่ งดงาม	ด้านคุณธรรม			ด้านสติปัญญา และ ความสามารถ
		ความ กตัญญู	มีเมตตา	ความ ซื่อสัตย์	
1. พุดซ้อน	P		P	P	P
2. ลูกจั่น	P	P			P
3. แสร้ง	P				P
4. เจ้าจอมสารภี					P

จินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของ พงศกร

การวิเคราะห์จินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ผู้แต่ง
ใช้จินตภาพบรรยายเนื้อหาเพื่อแทนความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ทั้งหมด 7 ลักษณะ คือ จินตภาพ
ที่เกิดจากการมองเห็น จินตภาพที่เกิดจากการได้ยิน จินตภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น จินตภาพที่เกิด
จากการรับรู้อารมณ์ จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัส จินตภาพที่เกิดจากความรู้สึก และจินตภาพที่เกิดจาก
การเคลื่อนไหว

1. จินตภาพที่เกิดจากการมองเห็น

จินตภาพที่เกิดจากการมองเห็น คือ ภาพที่เกิดความคิด อารมณ์ ความรู้สึกที่ผู้เขียนปรุงแต่ง
ขึ้นให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพจากแสงและสี จากการศึกษาพบจินตภาพที่เกิดจากการมองเห็นใน 2

ลักษณะ คือ จินตภาพที่เกิดจากแสง และจินตภาพที่เกิดจากสี ซึ่งในการวิเคราะห์จินตภาพที่เกิดจากแสงนั้นพบว่า มีการใช้คำบรรยายแสงเกิดขึ้นใน 3 ลักษณะ คือ แสงสว่าง แสงกระพริบ และแสงสลัว ส่วนจินตภาพที่เกิดจากสีนั้นพบว่า มีการใช้คำบรรยายสีเกิดขึ้นใน 3 ลักษณะ คือ สีจากธรรมชาติ สีที่เกิดขึ้นจากวัตถุ และสีที่เกิดขึ้นจากร่างกายมนุษย์ ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

“แสงอรุณจับขอบฟ้าเป็นสีส้มอมทอง สะท้อนหลังคาวัดฝั่งตรงข้ามลำคลอง
เกิดเป็นประกายสว่างไสว หากบรรยากาศโดยรอบยังคงสลัวราง”

(ลายกนรี, 2561: 9)

จากข้อความข้างต้น เป็นการบรรยายจินตภาพที่เกิดจากการมองเห็นแสง ซึ่งเป็นลักษณะของแสงที่ให้ความสว่าง ผู้แต่งใช้คำว่า ประกายสว่างไสว ในการบรรยายลักษณะแสงสะท้อนของหลังคาวัด คำว่า ประกาย หมายถึง แสงสะท้อนจากสิ่งที่เป็นมันเป็นเงา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 700) และคำว่า สว่างไสว หมายถึง สว่างรุ่งเรือง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1185) ดังนั้น การใช้คำว่า ประกายสว่างไสว จึงเป็นการบอกลักษณะแสงของดวงอาทิตย์ที่สะท้อนมายังหลังคาวัดจนเกิดเป็นประกายสว่างจ้าไปทั่วคunganน้ำ

นอกจากจินตภาพที่เกิดจากการมองเห็นแสงแล้ว จากการศึกษายังพบว่า มีจินตภาพที่เกิดจากการมองเห็นสี ดังที่ผู้แต่งใช้บรรยายสีของแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีสีขุ่น ดังข้อความว่า

“แม่น้ำเจ้าพระยาในยามนี้ขุ่นคลั้กไปด้วยโคลนสีน้ำตาลแดง ด้วยต้นน้ำคง
จะเริ่มมีฝน”

(ลายกนรี, 2561: 200)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งใช้คำว่า ขุ่นคลั้ก เพื่ออธิบายลักษณะสีของแม่น้ำ คำว่า ขุ่น หมายถึง มีลักษณะมัว ไม่ใส ไม่ชัดเจน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 204) และคำว่า คลั้ก หมายถึง รวมกันอยู่มาก ๆ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 237) ผู้แต่งใช้คำว่า ขุ่นคลั้ก เพื่ออธิบายสีของแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีสีขุ่นมัวหมองมาก ๆ และนอกจากนี้ผู้แต่งยังบรรยายถึงสีของโคลนในแม่น้ำเจ้าพระยาว่า มีสีน้ำตาลแดง ซึ่งทำให้ทราบว่าแม่น้ำเจ้าพระยาสายนี้มีสีน้ำตาลแดงและขุ่น

2. จินตภาพที่เกิดจากการได้ยิน

จินตภาพที่เกิดจากการได้ยิน คือ ภาพที่เกิดความคิด อารมณ์ ความรู้สึกที่ผู้เขียนปรุงแต่งขึ้นให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพจากเสียงต่าง ๆ จากการศึกษาจินตภาพที่เกิดจากการได้ยินนั้นพบว่าเกิดใน 2 ลักษณะ คือ เสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ และเสียงที่เกิดจากสัตว์ ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

พูดซ้อนใช้มือคลำไปตามหน้าอกที่มีขนรุงรังของกัปตันมองอย่างไม่นึก
รังเกียจ เธอสัมผัสได้ถึงเสียงกรอบแกรบบริเวณสีข้างด้านซ้าย เป็นจุดเล็กนิดเดียว
เกินกว่าจะสังเกตเห็นได้ด้วยตาเปล่า ต้องใช้การตรวจด้วยการสัมผัสเท่านั้น
“มีชีโครงหักด้วย” พูดซ้อนพึมพำ

(ลายกนรี, 2561: 124)

จากข้อความข้างต้นเป็นเสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งผู้แต่งใช้ในการบรรยาย
ลักษณะบริเวณสีข้างของศพ ใช้คำว่า เสียงกรอบแกรบ เพื่ออธิบายลักษณะบริเวณสีข้างของศพ คำว่า
กรอบแกรบ หมายถึง เต็มที่ เช่น แห้งกรอบแกรบ จนกรอบแกรบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 20)
ซึ่งการที่ผู้แต่งใช้คำว่า เสียงกรอบแกรบ มาอธิบายบริเวณสีข้างของศพกัปตันมอง ก็เพื่อให้ผู้อ่าน
ทราบว่าบริเวณนั้นอาจเกิดการแตกหักจนเมื่อใช้มือสัมผัสไปบริเวณนั้นแล้วทำให้เกิดเสียงกรอบแกรบ

3. จินตภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น

จินตภาพที่เกิดจากการได้กลิ่น คือ ความคิด ความรู้สึก และจินตนาการที่ผู้เขียนปรุงแต่งกลิ่น
ต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพจากการใช้ประสาทสัมผัสทางจมูก จากการศึกษาพบจินตภาพที่
เกิดจากการได้กลิ่นใน 2 ลักษณะ คือ การใช้คำแสดงจินตภาพบรรยายกลิ่นหอม และกลิ่นเหม็น
ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

ม่านที่ปิดสนิททำให้บรรยากาศในห้องโถงสลัวราง กรุ่นกำยานภายในห้องยัง
หอมแรง เป็นกลิ่นหอมหวานเอียน ๆ ที่น่าเวียนหัว

(ลายกนรี, 2561: 350)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งใช้จินตภาพที่ทำให้เกิดกลิ่นหอม โดยนำคำว่า กรุ่นกำยาน มาใช้
บรรยายกลิ่นหอมของกำยาน โดยผู้แต่งใช้คำว่า กรุ่น หมายถึง ยังเหลืออยู่บ้าง มีเรื่อย ๆ อยู่ เช่น
คว้นกรุ่น หอมกรุ่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 70) มาบรรยายลักษณะของการส่งกลิ่น คือ ส่งกลิ่น
หอมอยู่ต่อเนื่องเรื่อย ๆ ดังนั้นการที่ผู้แต่งใช้คำว่า กรุ่นกำยาน จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าเป็นกลิ่นของ
กำยาน ซึ่งเป็นยางของเปลือกไม้ชนิดหนึ่งที่มียาหอม ซึ่งผู้แต่งได้บรรยายลักษณะความหอมของ
กำยานว่า เป็นกลิ่นที่มีความหอมหวานรุนแรง และให้ความรู้สึก เอียน ซึ่งหมายถึง ชวนให้คลื่นไส้ (มัก
ใช้แก้รสหวาน) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1321) จึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่า กลิ่นกรุ่นกำยานนั้นเป็น
กลิ่นที่มีความหอมที่รุนแรงชวนให้รู้สึกคลื่นไส้

นอกจากจินตภาพที่ทำให้เกิดกลิ่นหอม ยังพบว่าผู้แต่งมีการใช้จิตภาพในการบรรยายกลิ่น
เหม็นซึ่งเป็นกลิ่นไม่ดี ดังที่ผู้แต่งบรรยายกลิ่นเหม็นของนักโทษ ดังข้อความว่า

“เสียงนักโทษคนหนึ่งตะโกนขึ้น เสียงของเขาดังก้องสะท้อนไปในความสลับ
ราง สารรูปของมันคู่สกรปรก กลิ่นเหม็นของคูถแทรกซึมเข้าไปในผิวกายจนละเหย
ออกมาทางลมหายใจผมเผ้าหวดเครารกรุงรัง เสื้อไม่สวมผ่านุงสั้นและเก๋คร่ำคร่า”

(ลายกีนรี, 2561: 84)

จากข้อความข้างต้นผู้แตงนำคำว่า กลิ่นเหม็นของคูถ มาใช้บรรยายกลิ่นเหม็นนักโทษ คำว่า
คูถ หมายถึง ขี้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 267) เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าความเป็นอยู่ของนักโทษที่อยู่
ในคุกนั้นสกปรก จนทำให้มีกลิ่นอุจจาระจะเข้าแทรกซึมไปบนผิวกายและมีกลิ่นเหม็นออกมาทางปาก

4. จินตภาพที่เกิดจากการรับรู้รส

จินตภาพที่เกิดจากการรับรู้รส คือ ความคิด ความรู้สึก และจินตนาการที่ผู้เขียนปรุงแต่ง
รสชาติต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพจากการใช้ประสาทสัมผัสทางลิ้น จากการศึกษาพบ
จินตภาพที่เกิดจากการได้รับรู้รสเผ็ดและรสฝาด ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

“ใครกันที่จะเปลือกินผลว่นเลือด” ออกหลวงอินทราชภักดีสายหน้า “ลูก
ของมันหน้าตาไม่น่ากินเอาเสียเลย ฉันทเคยถามคนที่กินเข้าไป ต่างบอกว่ารสชาติทั้ง
เผ็ดร้อนจนปากแทบจะไหม้ อีกทั้งยังฝาดเผื่อนอย่างรุนแรง”

(ลายกีนรี, 2561: 321)

จากข้อความข้างต้นผู้แตงนำคำว่า เผ็ดร้อน และฝาดเผื่อน มาใช้บรรยายรสชาติของว่น
เลือด คำว่า เผ็ดร้อน หมายถึง ทั้งเผ็ดทั้งร้อน อย่างรสพริกไทยหรือดีปลี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556:
787) คำว่า ฝาด หมายถึง รสชนิดหนึ่งอย่างรสหมากดิบทำให้ฝืดคอ กลิ่นไม่ลง (ราชบัณฑิตยสถาน,
2556: 797) และคำว่า เผื่อน หมายถึง รสที่ฝาดและขึ้นอย่างรสดีเกลือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556:
799) ผู้แตงใช้คำว่า เผ็ดร้อน ฝาด เผื่อน เพื่อบรรยายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าผลของว่นเลือดนั้นมีรสชาติ
ที่ไม่สามารถรับประทานได้ เมื่อทานเข้าไปมีรสชาติทั้งเผ็ดร้อนจนปากแทบไหม้ อีกทั้งยังมีรสฝาด
เผื่อนอย่างรุนแรง

5. จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัส

จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัส คือ ความรู้สึกและจินตนาการที่แต่งขึ้นจากการสัมผัสสิ่งต่าง ๆ
เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพโดยใช้ประสาททางกาย จากการศึกษาพบจินตภาพที่เกิดจากการสัมผัสใน
2 ลักษณะ คือ การใช้คำบรรยายการสัมผัสความร้อน และความเย็น ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

วันนี้เป็นคำคืนที่หมอกลงหนาหนักผิดไปกว่าทุกวัน พุดซ้อนเตรียมตัวจะเข้า
นอน รู้สึกหนาวยะเยือกจนต้องหยิบผ้าผืนยาวมาห่มไหล่

(ลายกีนรี, 2561: 221)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งใช้จินตภาพที่ก่อให้เกิดความเย็น คือ เมื่อสัมผัสแล้วรับรู้ได้ถึงความรู้สึกเย็นไปตามผิวหนัง โดยนำคำว่า หนาวเยือก มาใช้บรรยายบรรยากาศในยามค่ำ โดยผู้แต่งใช้คำว่า เยือก หมายถึง อาการที่รู้สึกหนาวสะท้านถึงชั่วหัวใจ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 962) มาใช้ขยายคำว่าหนาว เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและรับรู้ถึงความรู้สึกว่าอากาศในช่วงค่านั้นเป็นอากาศที่หนาวจนสะท้านถึงชั่วหัวใจ

นอกจากจินตภาพที่เกิดจากการสัมผัสความเย็นแล้ว ยังพบว่าผู้แต่งมีการใช้จิตภาพในการบรรยายความรู้สึกอีกด้วย ดังที่ผู้แต่งบรรยายสภาพอากาศในขณะที่ออกหลวงแสนอริฟายกำลังควบอยู่บนหลังม้า ดังความว่า

อากาศระอุอ้าวจนเหงื่อโซมกาย ร่างล้าสนบนหลังม้ายังคงควบตะบึงไป
ข้างหน้า โดยมีหลังคาโบสถ์หลังใหญ่ที่ซ่อนตัวอยู่ในดงไม้เป็นที่ยหมาย
(ลายเหมราษ, 2560: 248)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งนำคำว่า อากาศระอุอ้าวจนเหงื่อโซมกายมาใช้ โดยนำเอาคำว่า ระอุ หมายถึง ร้อนมาก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 983) และคำว่า อ้าว หมายถึง ร้อนระงม บางทีก็ใช้เข้าคู่กับคำ อบ เป็น อบอ้าว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1410) มาใช้ในการบอกความรู้สึกเมื่อสัมผัสไปยังแสงแดดที่ร้อนแรงขณะควบอยู่บนหลังม้า ซึ่งคำว่า ระอุอ้าว นั้นเป็นคำที่บ่งบอกให้ทราบว่าอากาศที่ร้อนมาก และผู้แต่งยังขยายความเพิ่มเติมด้วยว่าออกหลวงแสนอริฟายนั้นร้อนจนมีเหงื่อโหมกาย คือ มีเหงื่อออกมา

6. จินตภาพที่เกิดจากความรู้สึก

จินตภาพที่เกิดจากความรู้สึก คือ ความคิด ความรู้สึก และจินตนาการที่ผู้เขียนปรุงแต่งขึ้นจากอารมณ์สะเทือนใจต่าง ๆ เพื่อสร้างมโนภาพให้กระทบต่ออารมณ์ของผู้อ่าน จากการศึกษาพบจินตภาพที่เกิดจากความรู้สึกใน 3 ลักษณะ คือ การใช้คำบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากความกลัว โกรธ และตกใจ ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

ร่างผอมบางที่นั้งอยู่ตรงหน้าถึงกับสะท้าน ร่างกายสั่นระริกด้วยความเจ็บใจ
และเจ็บแค้นที่ประดังขึ้นมาพร้อม ๆ กัน

(ลายกินรี, 2561: 382)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งบรรยายอาการของเจ้าจอมจำปา ที่เกิดความโกรธเนื่องจาก ถูกเจ้าจอมกินรีลอบทำร้ายจนทำให้ดาบอดและใบหน้าเสียโฉม จึงทำให้ผู้แต่งใช้คำที่แสดงอาการโกรธแค้นของเจ้าจอมจำปา คือ สะท้าน และร่างกายสั่นระริก คำว่า สะท้าน หมายถึง รู้สึกเย็นเยือกเข้าหัวใจ

ทำให้ครั่นคร้าม หรือหวั่นกลัวจนตัวสั่น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 1193) ซึ่งอาการที่ผู้แต่งบรรยายออกมานั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงความโกรธแค้นจนร่างกายสั่น

7. จินตภาพที่เกิดจากการเคลื่อนไหว

จินตภาพที่เกิดจากการเคลื่อนไหว คือ ความคิด ความรู้สึก และจินตนาการที่ผู้เขียนปรุงแต่งขึ้นจากการกระทำที่ทำให้สิ่งต่าง ๆ เกิดความเคลื่อนไหว เพื่อสร้างมโนภาพให้กระทบต่ออารมณ์ของผู้อ่าน จากการศึกษาพบจินตภาพที่เกิดจากการเคลื่อนไหวใน 2 ลักษณะ คือ การใช้คำบรรยายการเคลื่อนไหวจากท่าทางของมนุษย์ และการเคลื่อนไหวของธรรมชาติ ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ต่อไปนี้

ค่อย ๆ ลากกันไปจนถึงตลิ่ง นางนอมป็นขึ้นไวก่อนและหันมาออกแรงดึงศพคนตาย ขณะที่เฒ่าสุขดันอยู่ในน้ำ ยักแย้ยักยันกันอยู่พักใหญ่ กว่าจะลากร่างที่นอนคว่ำหน้าขึ้นมาได้

(ลายกนิรี, 2561: 12)

จากข้อความข้างต้นผู้แต่งบรรยายการเคลื่อนไหวท่าทางของนางนอมและเฒ่าสุขที่พยายามนำศพของกัปตันมองขึ้นมาจากน้ำ โดยผู้แต่งใช้คำที่แสดงการเคลื่อนไหว คือ ค่อย ๆ ลาก ซึ่งหมายถึงท่าทางที่ค่อย ๆ ดึงศพขึ้นมาจากน้ำเพราะกัปตันมองเป็นชายชาวฝรั่งเศสจึงทำให้มีร่างกายที่ใหญ่โตกว่าคนอยุธยา ท่าทางที่นางนอมป็นขึ้นไวก่อนแล้วจึงดึงศพขึ้นมาไว้บนฝั่ง ในขณะที่เฒ่าสุขดันอยู่ในน้ำนั้นผู้แต่งใช้คำว่า ยักแย้ยักยัน ซึ่งหมายถึง มีท่าทางเก้กัง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 934) ซึ่งทำให้ผู้อ่านทราบว่าการนำศพขึ้นมาบนฝั่งนั้นมีความยากลำบาก

จากการวิเคราะห์จินตภาพที่ปรากฏในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาพบว่า ผู้แต่งได้บรรยายเนื้อหาด้วยการใช้ภาษาที่แสดงถึงจินตภาพในลักษณะเชิงเปรียบเทียบ โดยการใช้ถ้อยคำเพื่อแทนความคิด อารมณ์ ความรู้สึก เพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพขึ้น โดยจินตภาพที่ผู้แต่งใช้ยังช่วยสร้างให้นวนิยายมีความโดดเด่นและสร้างความน่าสนใจให้กับการดำเนินเรื่องอีกด้วย สรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 จินตภาพ

จินตภาพ			จำนวนคำ	รวม	ร้อยละ
1. การมองเห็น	แสง	สว่าง	6	25	30.49
		กระพริบ	4		
		สลัว	2		
	สี	ธรรมชาติ	4		
		วัตถุ	1		
		ร่างกาย	8		

ตารางที่ 2 จินตภาพ (ต่อ)

จินตภาพ		จำนวนคำ	รวม	ร้อยละ
2. การได้ยิน	มนุษย์	11	13	15.85
	สัตว์	2		
3. การได้กลิ่น	หอม	8	13	15.85
	เหม็น	5		
4. การรับรู้รส		3	3	1.22
5. การสัมผัส	เย็น	7	9	10.98
	ร้อน	2		
6. ความรู้สึก	กลัว	7	12	14.63
	โกรธ	4		
	ตกใจ	1		
7. การเคลื่อนไหว	มนุษย์	7	9	10.98
	ธรรมชาติ	2		

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงทั้ง 4 ตัวละคร ได้แก่ พุดซ้อน ลูกจัน แสร้ง และเจ้าจอมสารภีนั้น พงศกรมีกลวิธีการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงที่มีความโดดเด่น 3 ลักษณะ คือ ภาพลักษณ์ด้านรูปโฉมที่งดงาม ด้านความมีคุณธรรม และด้านสติปัญญาความสามารถ โดยพงศกรสร้างภาพลักษณ์ให้ตัวละครแต่ละตัวมีลักษณะแตกต่างกันไปตามบทบาทและความสำคัญในการดำเนินเรื่อง ซึ่งเห็นได้จากพุดซ้อน ลูกจัน ถูกสร้างให้มีภาพลักษณ์ครบทั้ง 3 ด้าน และแสร้งมี 2 ด้าน เนื่องจากตัวละครทั้ง 3 ตัวละครนั้นเป็นนางเอกของเรื่อง กล่าวคือพุดซ้อนเป็นนางเอกของเรื่องลายกนิรี ลูกจันเป็นนางเอกของเรื่องลายเหมราษ และแสร้งเป็นนางเอกของเรื่อง ลายราชสีห์ ส่วนเจ้าจอมสารภีพบภาพลักษณ์เพียงด้านเดียว คือภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาและความสามารถ เนื่องจากเจ้าจอมสารภีเป็นเพียงผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องทั้ง 3 เรื่อง เนื่องจากนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาเป็นเหตุการณ์ที่ดำเนินเรื่องในสมัยอยุธยา แต่สิ่งที่พงศกรสร้างให้ตัวละครเอกหญิงมีลักษณะที่แตกต่างไปจากขนบของสตรีศรีอยุธยา คือ การสร้างให้ตัวละครทั้ง 4 ตัว มีบทบาทและความสามารถเกินจากหญิงในอยุธยา ดังที่พงศกรสร้างตัวละครพุดซ้อน ให้มีอาชีพหมอจึงทำให้เธอสามารถผ่าศพเพื่อชันสูตรหาสาเหตุการตายได้ ซึ่งแตกต่างจากหมอที่เป็นสตรีในสมัยอยุธยาที่เป็นเพียงหมอดำยาเท่านั้น ลักษณะเด่นดังกล่าวทำให้มีผู้สนใจที่จะศึกษาภาพลักษณ์นักสืบของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยา ดังที่ชนิกานต์ กุ้เกียรติ (2563: 142) ได้ศึกษาภาพลักษณ์

ความเป็นนักสืบไว้ 9 ลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นรักความถูกต้อง มีความยุติธรรม ฉลาดเฉลียว ละเอียดยรอบคอบ ช่างสังเกต มุ่งมั่นตั้งใจ กล้าหาญ กล้าตัดสินใจ มีไหวพริบปฏิภาณ มีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้พบว่าสิ่งที่สอดคล้องกันคือภาพลักษณ์ด้านสติปัญญาความสามารถของตัวละครเอกหญิงแสดงให้เห็นว่าพงศกรสร้างให้ตัวละครเอกหญิงมีความโดดเด่นด้านสติปัญญาความสามารถมากที่สุด

นอกจากการสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครแล้วพงศกรยังมีศิลปะในการใช้คำที่ก่อให้เกิดจินตภาพใน 7 ลักษณะ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าจินตภาพที่เกิดจากการมองเห็นพบมากที่สุด จำนวน 25 คำ คิดเป็นร้อยละ 30.49 รองลงมา คือ จินตภาพที่เกิดจากการได้ยินและการได้กลิ่น จำนวน 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 15.85 จินตภาพที่เกิดจากความรู้สึก จำนวน 12 คำ คิดเป็นร้อยละ 14.63 จินตภาพที่เกิดจากการสัมผัสและการเคลื่อนไหว จำนวน 9 คำ คิดเป็นร้อยละ 10.98 และจินตภาพที่เกิดจากการรับรู้รสพบน้อยที่สุด จำนวน 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ซึ่งจินตภาพที่ปรากฏใน 7 ลักษณะนั้นพงศกรใช้ภาษาที่สื่อจินตภาพในลักษณะเดียวกันทั้ง 3 เรื่อง ทั้งนี้พงศกรได้ใช้จินตภาพในการบรรยายเพื่อให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพและเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ซึ่งสอดคล้องกับสายทิพย์ นุกูลกิจ (2543: 139-140) กล่าวว่า จินตภาพเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผู้อ่านนวนิยายเกิดอารมณ์ ความรู้สึกคล้อยตามเรื่องที่อ่านและเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านรู้ถึงวัตถุประสงค์ในการแต่งนวนิยาย ท่วงทำนองการแต่งของผู้แต่งหรือสไตล์ผู้แต่ง คือ ท่วงทำนองการแต่งวรรณกรรมของผู้แต่งแต่ละคน ซึ่งต่างก็มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวไม่ซ้ำแบบกัน ทั้งนี้เป็นเพราะผู้แต่งแต่ละคนต่างมีแบบแผนในการเลือกสรรคำ การใช้สำนวนโวหารและวิธีการเรียบเรียงประโยคแตกต่างกัน ซึ่งการสรรค์สร้างภาษาของพงศกรนั้นเป็นความงามด้านวรรณศิลป์ที่สื่ออารมณ์ความรู้สึกในงานเขียนได้ชัดเจน เนื่องจากพงศกรมีการบรรยายจินตภาพด้วยวิธีการใช้คำขยายเพื่อทำหน้าที่ขยายเนื้อความหลัก เช่น “ดวงหน้ารูปไข่ของคุณหญิงแสร้งงามผุดผาด ทรงผมปึกก้นนั้นดำสลับเป็นเงาสวย ริมฝีปากบางสีเข้มราวกุหลาบแรกแย้ม บอกให้รู้ว่ามีมารดาของออกหลวงอินทราชภักดีเป็นผู้ที่ดูแลตนเองได้ดีมาก” จากตัวอย่างข้างต้นทำให้เห็นว่า การใช้ภาษาจินตภาพในการบรรยายตัวละครนั้นช่วยเสริมให้ภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาที่มีภาพลักษณ์ที่ชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาภาพลักษณ์ของตัวละครเอกหญิงและจินตภาพในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยาของพงศกรพบว่า การศึกษาจินตภาพนั้นพงศกรใช้คำแสดงจินตภาพได้อย่างชัดเจน หากมีการศึกษาจินตภาพในรูปแบบประโยคและข้อความจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาในวรรณกรรมได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาผลงานของพงศกรในแง่มุมของบริบททางสังคมในแต่ละยุคสมัย

เอกสารอ้างอิง

- เจตนิพิฐ ท้าวแก้ว. (2559). **สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของพงศกร.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชนิกานต์ กุ้เกียรติ (2563). **ภาพลักษณ์นักสืบของตัวละครหญิงในนวนิยายชุดนักสืบสตรีศรีอยุธยา.** *วารสารดำรงวิชาการ*, 19(2): 119-146.
- ชุมสาย สุวรรณชมภู. (2546). **ภาพลักษณ์ของผู้หญิงลาวในบทเสภาเรื่อง ขุนช้างขุนแผน. ใน จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (บรรณาธิการ). ภาษาและวรรณกรรมสาร: ภาษาและวรรณกรรมไม่เคยตาย (หน้า 76-87). กรุงเทพฯ: แชนพอร์ พรินต์ติ้ง.**
- พงศกร จินดาวัฒนะ. (2560). **ลายเหมราษ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรู๊ฟ พับลิชชิ่ง.**
- _____. (2561). **ลายกนิรี พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรู๊ฟ พับลิชชิ่ง.**
- _____. (2561). **ลายราชสีห์ พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กรู๊ฟ พับลิชชิ่ง.**
- พัชรพล จินนิกร. (2559). **การศึกษาภาพลักษณ์ของตัวละครหญิงในวรรณกรรมเรื่องผู้ชนะสิบทิศ.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุวพาส์ ชัยศิลป์วัฒนา. (2552). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดี. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**
- รัชนิกร รัชตรัตระกุล. (2561). **การใช้วรรณคดีไทยในนวนิยายของพงศกร. วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 40(2): 74-103.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.**
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2545). **มิใช่เป็นเพียง “นางเอก”. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แปลน พรินต์ติ้ง.**
- วนิดา บำรุงไทย. (2544). **ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.**
- ศรัณย์ภัทร์ บุญฮก. (2558). **คติชนในนวนิยายของพงศกร. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง.**
- สุนทร ค่ายอด. (2552). **การสร้างภาพลักษณ์ผู้หญิงเหนือในนวนิยายของ อ.ไชยวรศิลป์.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อติติ วัลย์ชัยเพียร. (2555). **การพัฒนาคูกลีภาพ. พะเยา: จี๊อปปี้เซ็นเตอร์.**
- อิงอร สุพันธุ์วนิช. (2554). **ผู้หญิงกับสังคม: ภาพสะท้อนจากวรรณกรรม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**